

# TELEGRAFUL ROMAN.

Apere Marția, Joia și Sâmbata.

## ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.  
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.  
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la  
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la  
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.  
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori  
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.  
pentru fie-care publicare.

## Conferențe învățătorești

### Conferența din Zarand.

Brad, 4 Sept. 1898.

Sedința I s'a ținut în 18 Aug. v. începând la 9 ore a. m.

După cântarea de invocare a Duhului sft, dl comisar consistorial Vasiliu Damian protopresbiter, motivând îndreptățirea reactivării conferințelor învățătorești, cari își au temeiul în Statutul organic, și cari trebuiesc considerate ca urmare naturală a organizării învățământului confesional, menite a desvolta în spiritul și sub auspiciile aceluia statut, cauza instrucțiunii noastre populare, ba provocând ca motiv chiar esperințele de 16 ani de viață a „Reuniunii” învățătorești din districtul Zarand, invită membrii conferinței, ca să-și dea seama de chemarea lor în această adunare, să se departe de sine ori ce interes personal, și să pună în primul plan interesele generale culturale ale poporului nostru.

Accentuându-se mai departe, că în conferințele este dată deplină libertate, de a propune și pretractare teme, și să se dezbate după priceperea lor asupra acelor, cum o făceau și în Reuniuni, și că vrednicia fiecărui membru, pe lângă mulțămirea internă, ce o simte când seie că și-a împlinit datoria, va fi considerată și din partea autorității superioare, carea în sensul § 130 din Statutul organic, pre cel meritat pōtse-l distingă cu chemarea onorifică de comisar, adică pe învățătorul ce dovedi de vrednicie va fi dat. Arată, că activitatea conferințelor în stadiul în care ne aflăm astăzi, numai în folosul, binele și înaintarea cauzei școlare pōte să fie. Căruia tîntim a ne completa și lărgi cercul cunoștințelor și a le ține încontinuu pe nivoul la care se ridică știința pedagogică-didactică; drept aceea zace în interesul fiecărui să caute a delătura ori ce pedecă, ce i-ar sta în calea participării. Chiar când comunele bisericesti iei-cole nu ar fi în stare să acopere spesele, și diurnele, fie-care din al său se jertfescă, și căi va afla la totă întâmplarea despăgubire în folosul cel va trage din conferență.

Arată în termeni generali însemnătatea temelor, ce sunt date ca material de desbatere. În special stăruie asupra temei: „Care e metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi simțul religios-moral”, dl protopresbiter comisar, căci, dîce, aflarea și aplicarea dreaptă a acestui metod este a se privi de cel dintăiu temei, pe care avem să clădim educațiunea și instrucțiunea, cu deosebire în timpul de aji, când desvoltarea instrucțiunii nu se află în proporțiune dreaptă cu desvoltarea religiosității și moralității.

Invită la urmă pe cei prezenți, ca fără sfială, cu totă serioșitatea, să participe la desbateri, pentru-că împrumutat vom putea să profităm de esperințele noastre! Declară conferința de deschisă.

Purezându-se la constituirea biroului, se alege de notar al conferinței învățătorul G. Jula.

La propunerea inv. Al. Draia conferința își exprimă dorința, ca dintre temele puse la ordinea zilei, să se dezbate mai întâiu tema privitoare la planul de învățământ.

Conferința, după desbaterile urmate constată, că îndigările metodice privitoare la propunerea obiectelor de învățământ: Religiuinea și Limba română, sunt corespunzătoare, și că materialul, între înperejurări normale, este bine ales și împărțit.

Fiind timpul înaintat, și după ce s'a constatat, că învățători participanți au fost 23, notându-se mai departe cu bucurie că au participat ca oșpeți și dñii profesori C. Costin, S. Albu, ped. abs. Pavel Lazar și parochul A. Bogdan, sedința se ridică la ora 1. p. m.

Sedința II. în 18 aug. după prânz. Prezenți 22 membri. La ordine continuarea desbaterilor asupra planului de învățământ din Normativul școl. Cetinându-se mai departe dispozițiunile Normativului asupra obiectelor următoare de învățământ, conferența constată:

Referitor la Limba magiară materialul e corespunzător.

Pentru Comput, Geometrie, Geografie, materialul e prea mult; Istoria Patriei: materialul e corespunzător; Din științele naturale materialul pentru Fizică e prea mult, cel din anii V. și VI. ar trebui contras. Pen-

tru desteritățile tehnice materialul și împărțirea e corespunzătoare.

Desbaterile asupra acestor teme, a căror rezultat îl anunț aci numai lapidar, durând foarte mult, dela orele 2½ până s'era la 7, însemnându-se că oșpeți prof.: G. Părau, C. Costin, Albu și dñele: Aurelia Dămian, E. Părau, T. Boneu și ved. Fu găta, sedința se încheie.

Sedința III. în 19 aug. a. m. Prezenți 23 învățători. Se continuă desbaterile asupra planului de învățământ.

Conferența constată că deși între obiectele de învățământ înșirate în § 96, Geometria elementară și comptabilitatea simplă din comput, e susceptă numai pentru școlele superioare, acele totuși în planul general de învățământ sunt prescrise și pentru școlele elementare, ceea-ce învōlvă colisiune.

În ce privește împărțirea obiectelor în orele de peste săptămână în o școlă cu un învățător, în număr de 30 pe 5 zile, acela ar fi prea îngreunător și neesecutabil, nu numai din considerațiuni locale, unde băieții au să facă o cale în termin mediu de 2 ore, mergând și venind, dar abstrăgând dela asta, o ocupare așa intensă, și din motive fizico-higienice nu pōte fi admisă. Astfel în cadrul prescris al minimului și maximului orelor considerând mulțimea obiectelor de inv., natura lor varie și materialul prea mult, nici decum nu este cu puțință, ca la o școlă cu 6 clase și cu un învățător, să se pōtă esecuta planul de învățământ.

Grădădirea preste măsură a învățătorului nu pōte fi în folosul înaintării cauzei școlare. Și apoi se știe, că pe lângă orele din școlă se mai adaugă orele de instrucțiunea de „repetiție”, așa că se trezește cu 34—40 ore pe săptămână.

De aceea e lipsă să se aducă în combinațiune cu reducerea materialului, și împărțirea lui mai potrivită. Reducerea se motivă și cu legea de stat, care în § 55. prescrie mai puțin material de cât cel dat în Normativ.

Este o necesitate imperativă din punct de vedere al disciplinei, controlului și progresului, revidarea planului și întocmirea lui după stările reale. O confe-

rență în timpul puțin de câte-va ore, nu pōte să dea tōte îndigările speciale pentru întocmirea unui nou plan din tōte obiectele. Dar la tot casul noul plan va trebui întocmit după principiul „non multa, sed multum”.

Se pune la ordine desbaterea asupra temei: „Care e metodul cel mai bun pentru a desvolta în elevi sentimentul religios-moral?”

După discușiunea urmată conferența se exprimă: Modul, sau mai bine dis. mijlocele spre a desvolta simțul religios-moral, sunt: 1. Studiul religiunii se ocupe primul loc în învățământ. 2. Metodul se fie pe cât se pōte inductiv-intuitiv. 3. Propunerea celorlalte obiecte de inv. se mērgă mână în mână cu desvoltarea religiosității, adică întreg învățământul se fie străbătut de spiritul religiosității și moralității, a căror rol este conștiința despre adevărul Dumnezeu; prin urmare: 4. Învățătorul se privescă de scop final al activității sale desvoltarea caracterului religios-moral, spre care scop el însuși trebuie să poseadă cunoștințe temeinice despre învățăturile religiunii. 5. Să aibă însuși ținută potrivită cu acele învățături. 6. Să conducă la ocaziuni acomodate pe tōți elevii, er în fie-care Duminică și sērbătoare un număr orecare de adulți la biserică, unde să-i pue să cetescă și rostescă rugăciuni, să cetescă apostolul și să cante; 7. Să se introducă catechisarea adulților, la care și să se observe aceeași procedură.

Astfel se va crește o surescēnță pentru familii și părinți, în sinul cărora cultul religiunii și moralității își vor afla leagănul, și în chipul acesta copiii vor primi în casa părintescă bazele prime ale educațiunei religioase și așa venind ei în ajutorul învățătorului, problema religiosității se va ajunge mai cu siguranță, și vor eși din elevi omeni religioși-morali.

Se pune la desbatere tema: „Pe lângă cari modalități sunt a se distribui între elevi premii?”

Să se observe următoarele precauțiuni: a) Învățătorul se esplice mai întâiu elevilor scopul cel are premiarea, că ea este o recunoscere a silinței deosebite în învățătură și purtare morală, și că remunerația se face nu pentru-ca elevii să riv-

## FOIȚA.

### Cuvēntarea

rostită la deschiderea Conferenței în învățătorești din Sibiu, de comisariul consistorial Dr. Vasile Bologa.

Preaonorați Domni Protopresbiteri, Inspectori tractuali ai școlilor noastre! Prea stimabilor Domni Învățători! Onorați Colegi!

În anul acesta, precum am avut ocaziune a vedea, biserica noastră strămoșescă, cu mic cu mare, tiner și bătrân, avut și s'era, s'a ridicat ca la o suflare dumnezească și ar s'arbat împreună a 25-a aniversare dela reșosarea Marelui Arhiepiscop român, de strălucită pomenire din nēm în nēm, Andreiu Baron de Șaguna.

Și pare-că rēsună încă în inimile noastre glasul binecuvēntării arhieresti a celor trei mālți Prelați ai bisericei noastre, încunjurați cu venerațiune de fii lor sufetesi lângă mormēntul fericitului.

Și pare-că rēsună încă vibrând în inimile noastre cuvēntul tēlcuitorului istoric al faptelor fericitului Arhiepiscop, roștul bogat al profesorului seminarial Dr. Danil P. Barciacu.

Și pare-că rēsună încă adēne în mințile noastre glasul adāncului eugetător Dr. Alexandru Mocsonyi, care de lângă țărina osemintelor fericitului, ca un profet a tēlcuit evangelia credinței noastre ortodoxe române.

Iar noi, când am vedut aceste acte mărețe, căutând în jur de noi, a trebuit să înecăm întâi un suspin al durerii pentru jignita sōrte de astăzi, și așa am depus lacrima recunoscēntii pe mormēntul Marelui Bărbat, jurând, că vom urma cu credință glasul seu providential.

Așa am urmat atunci în comun. Iar acum în special noi învățătorii, trebuie să admitem, că e o taină providenței divine, ca tocmai în acest an al sērbărilor comemorative ne vedem de nou întruniți în Conferențele învățătorești, ce le-a creat el, Marele Șaguna, și le-a pus sub scutul venerabilei conduceri a bisericii noastre. Și acesta e cel mai frumos și cel mai demn act de sērbătoare comemorativă, ce corpul învățătoreșc a putut aduce preadēmnnului regenerator al bisericii și școlii române.

În urma acesteia, siliți de împregiurări străine de noi, ne vedem ērași refugiați în cetățuia mântuitoare a bisericii noastre strămoșesti.

Și astfel și dincolo de mormēnt se realizează cuvintele memorabile ale trimisului Domnului: „Dōmne, de câte-ori voit-am, precum adună găina puii sei, să-i adun în jurul bisericii mele!”

Și nici că se pōte alteum, deōre-ce acesta singură e legătura cea firească, legătura cea organică, dela care abatere făcēnd, urmează numai vestejire, dacă nu peire.

În această sântă legătură cu biserica, în urma însărcinării onorifice, ce mi-s'a dat, vin dlor, a ve saluta de bună-venire, cu totă căldura inimii mele.

Și accentuând acestea în general, se-mi fie permis a trece și a arăta însemnătatea momentului din punctul nostru de vedere pedagogic și școlar.

În virtutea chemării noastre, fie-care am avut ocaziune mai mult sau mai puțin a-ne ocupa cu studiul pedagogiei. Și am vedut cât de multe, ba chiar nēsărșite sunt pretențiile ce se impun învățământului. Ceea ce pe noi nu ne-a suprins și nici ne va surprinde, pentru că în adevăr îngrijirii și conducerii învățătorului se încredințază mlădita ființei celei mai alese de pe pământ, omul, pe a cărui socotēlă nu e permis a se risca „experimente”.

Și pentru-ca să amintim unele din acele pretenții ale pedagogiei moderne, înainte de tōte trebuie să accentuăm: 1.) că învățătorul are să desvōlte și să întărească în elevii sei tin caracter solid, religios și moral; 2.) apoi să decepte în spiritul elevilor sei un interes viu și permanent, așa numitul interes intelectual și interes ideal (intelectual întru cât seie captiva pentru moment lectiei, și ideal întru-cât servește ca țintă finală a vieții, ca un regulativ permanent în viață, pentru ce e bun și frumos) care interes se-i fie drept un izvor nesecāt pentru continuă muncă veselă în viață.

Iar pentru realizarea acestor cardinale probleme ale educațiunii, câte alte imperative metodice-didactice nu se cer învățătorului! D. e. să dea ocaziune elevului, la ori-ce material de învățământ, ca el însuși să fie activ, să cerceteze, să abse, să judece, să întrebe și să arete. Să i alēgă și să-i grupeze materialul în propor-

ția puterii de apercēpiune. Să nu-i reclame prea îndelungat încordarea spiritului, ci să-i acōrde pausele cuvenite pentru reculegerea fizică.

În sfīrșit să-i dea ocaziune să și aplice cu diligență cele învățate, intru-cât se pōte chiar în practica vieții reale.

Și așa am putē dōră continua până la nesfīrșit cu directivele principale și imperative metodice. Ba nu arare-ori și cu controversele ivite în acest material de judecaj.

Există însă un punct, dlor, în acest material vast, asupra căruia nu s-a ivit încă nici o controversă, asupra căruia cad de acord părerile tuturor pedagogilor de renume. Și acel punct e, că ori-câte ar fi directivele și imperative metodice etc., și ori-cât de întemeiate și logice ar fi acelea, în ultima analiză realizarea lor atārnu dela personalitatea, dela individualitate învățătorului.

Deōre-ce modul cum tractēază elevii sei, faptul dacă însuși e pătruns de adevărurile ce predă, și exmplele sale în și afară de școlă, sunt condițiile, cari hotărăsē odată pentru totdeuna, ca să atārne elevul cu trup cu suflet de învățătorul seu, aducēndu-i tōtă a sa încredere și iubire. Și acesta e cea dintăi garanță pentru succesul efectiv al învățământului. Pentru-că cine se va îndoi, că elevul nu va deschide cu drag inima sa aceluia, pe care îl iubesc și cinștesce?

Prin urmare personalitatea învățătorului este adevărata cheie. Și paralela acestui fapt o găsim pretutindeni în acțiunile omenimii; deōre-ce nu există un singur product

nescă a'și face datorința numai pentru ca să fie dór și ei premiați, ei pentru-ca ei s'au distins în învățatură și purtare din îndemnul lor propriu. b) Învățătorul să fie forțe acurat și drept, să primeze numai pe cei ce merită. c) Premiile să conste din recușite și cărți școlare cu conținut potrivit gradului de pricepere și a ocupațiunii școlarilor.

Fiind desbaterea asupra temelor terminate, dl. comisar invită pe cei prezenți să se însinue dacă mai au vr'o temă, care să fie discutată acum?

După-ce nu s'a însinuat nici una, agen-dele conferenței se privesc de terminate.

La desbateri au participat, afară de însuși dl. comisar consistorial, învățătorii: Georgiu Jula, Aron Branea, Romul Jurca, Teodor Tomesc și Ioan Bârna, etc., cu tact și moderațiune, fără irități și patimi.

Au participat la astă ședință ca oșpeți prof. Costin, Albu și compt. P. Rimbașiu.

Comisarul consistorial atrăgând din nou atențiunea învățătorilor asupra importanței chemării lor și invitându-i, ca în continuu să o aibă înaintea ochilor, și mulțumind oșpeților pentru atențiunea dată, conferența la 1 oră p. meridiană o declară de încheiată.

Coresp.

### Conferența din Sibiu.

Sibiu, 2 Sept. n. 1898.

(Încheiere.)

În ședința a treia după-ce tema „Observări asupra planului de învățământ”, a primit-o învățătorul Lăpădat spre studiere până la anul viitor, și eshauriat fiind materialul propus de Preavenerabilul Consistoriu, comisarul consistorial Dr. Vasile Bologa, în conformitate cu Cerculariul consistorial, care spune, că se pot pertracta și alte teme afară de cele date de el, cetește o temă lucrată cu multă pricepere și cunoștință de D-sa, și anume despre „Istoricul treptelor metodice”. Fiind de interes pentru noi învățătorii, cred că fac un serviciu, încercând a schița această lucrare și dându-o publicității în un număr viitor al acestui ziar.

Lucrarea a fost ascultată cu multă atențiune și interes din partea tuturor învățătorilor, și autorul a fost viu felicitat.

Fiind la ordinea zilei „Propuneri și Interpelări”, se face propunerea, ca dl. comisar în raportul d-iei sale către Preavenerabilul Consistoriu să binevoiască a arăta dorința acestei conferențe, ca pe viitor să se pună alt termin pentru ținerea conferențelor, fiind acest timp nepotrivit. Comisarul consist. declară, că va aminti această dorință în raport.

Membrul I. Bratu face o interpelare, și anume, că are presidiul conferenței cunoștință despre ceea-ce se serie prin diare referitor la conferențele învățătoresci susținându-se într-o fôie că un domn membru al Sinodului archi-

al minții omenesci, în care personalitatea autorului, marca sa subiectivă, se nu o găsim întrupată. Vorba poetului:

„Înzădar scăpare vreau,  
Căci ori unde-oi fi, pe mine  
Eu cu mine mă tot iau!”

(Negruzzi.)

Intocmai așa stăm și cu arta învățământului.

Drept aceea personalitatea învățătorului fiind de așa mare importanță, ea nu poate fi staționară, mai puțin regresivă.

Din contră, ea are să fie un perpetuum mobile, care pururea se mișcă, pururea se neteșește și pururea se perfecționează.

Iar biserica noastră și poporul seu, suut în drept a veni cu această pretenție față de noi învățătorii, pentru-că e mai mult decât justă dorința sa, ca personalitatea învățătorului cu marca sa subiectivă, ce se imprimă și se sugerează în inima tinerimii noastre, să fie cât mai perfectă și cât mai vrednică.

Iată dar, pentru-ce jertfesc biserica din al său, ca să ne întrunim în aceste conferențe inv., provădute în legea sa fundamentală.

Implinesc deci plăcuta mea datorie, când vă invit cu totă onoarea la munca comună, pentru posibila noastră perfecționare împreună. În care scop, declar din capul locului, că între noi are să domineze perfectă libertate a gândului și a cuvântului. Pentru-că numai unde acestea sunt permise, numai acolo se pot stabili vederile cele mai sănătoase.

Pe lângă cari am onorul a declara conferența deschisă.

diecesan ar fi numit pe învățători „nematură” Sunt întemeiate aceste afirmațiuni ori nu sunt?

Presidiul răspunde, exprimându-și mai întâiu bucuria că învățătorimea este într'adevăr conșcie de demnitatea sa, voind a respinge cu indignațiune astfel de apostrofări și atribute. Declară, că are cunoștință despre cele publicate prin unele din foile noastre, însă acestea sunt numai nise înșinuări neîntemeiate, căci pe cât și d-sa își aduce aminte, dintre domnii deputați ai sinodului arceidiecesan nu s'a exprimat nimeni, că învățătorimea noastră ar fi nematură, și dacă și numai din nebagare de seamă s'ar fi exprimat acest cuvânt, Presidiul Sinodului arceidiecesan, Excelența Sa I. P. S. D. archiepiscop și metropolit, sigur ar fi îndrumat la ordine pe membrul sinodal, care ar fi scăpat acest cuvânt. Liniștește pe corpul învățătoresc, pe care toți omenii serioși îl apreciază și stimază, și se bucură altfel de ambiția ce observă la acest corp, de a-și apăra demnitatea.

Dând presidiul aceste deslușiri, conferința se declară unanim mulțumesc prin interpelant autorităților noastre bisericesci-școlare, pentru bunăvoința, de care ne asigură presidiul.

Membrul Ioan Muntean întreabă: că averea fondului fost al „Reuniunii inv.” al acestui cerc, dacă acuma această Reuniune nu mai există, în a cui îngrijire și manipulare rămâne?

Presidiul arată, că despre acesta e provădut în Statutele Reuniunii, și anume, că desființându-se Reuniunea, întreaga averă rămâne în administrația Preaveneratului Consistoriu arceidiecesan, care o administrează până la eventuale alte dispoziții.

Pentru conferința viitoare se însinuă trei membrii cu prelegeri practice și anume. Ioan Banciu, inv. în Viștea sup. Ieronim Mardan inv. în Gurariului și clericul absolut și inv. Ioan Muntean.

Ne mai find alte obiecte de pertractat, președintele Dr. Vasile Bologa mulțamește învățătorilor, cari au participat la conferențele pentru buna înțelegere, ce a domnit în întreg decursul conferenței, pentru bunăvoința membrilor, cari în mod atât de parlamentar și demn au luat parte activă la aceste desbateri, arătând interes pentru cauzele școlare. Dorește membrilor, ca ajungând fiecare la ale sale, să le afle în pace, le dorește apoi și muncă rodnică în lucrarea lor cea grea, ce preste câteva zile încep erăși.

Urări de „trăiescă” au urmat acestui cuvânt de încheiere.

Membrul Dumitru Lăpădat în numele conferinței a mulțamit comisarului consistorial Dr. Bologa pentru conducerea acestei conferințe, pentru paciența ce a arătat, dând fiecărui membru voie a-și arăta părerea sa în una sau altă privință, pentru sfaturile atât de bune, și îl rōgă să fie interpretul membrilor conferinței către Preavenerabilul Consistoriu, suprema noastră autoritate școlară, că totdeauna vom da ascultare și vom urma cu încredere ordinele binevoitoare ale acestei autorități.

Ne-am despărțit apoi mulțumiți în sufletele noastre, că ne-am mai îmbogățit cu cunoștințe frumoase și folositoare, ér la anul viitor cu pregătiri nouă se ocse din praxă și studiu, întâlnindu-ne ér, le vom desbate și ni le vom comunica, trăgând folos unii dela alții.

### Conferența dela Reghin.

(Încheiere.)

Iabenița, 2 Sept. 1898.

Vorbirea miezică și instructivă a comisarului consistorial a fost ascultată cu încordată atențiune și la fine aplaudată din partea tuturor celor prezenți. După terminarea ei se ridică protopresbiterul Reghinului Galagteon Șagău și în cuvinte avântate și căldurose salută pe comisarul consistorial pe teritoriul tractului, a cărui fiu este și care cu plăcere privește la neobosala și însuflețirea, cu care muncesc pentru înaintarea intereselor culturale ale neamului nostru. La fine îi dorește succesul cel mai bun în noua și onorifică misiune, cu care superioritatea bisericăscă l'a încredințat.

După deschiderea ședinței își prezintă clericul absolut George Cazan din Filea actul prin care arată, că comuna îl dorește de învățător pentru anul școlar proximal și cere să fie considerat între membrii conferenței

prezente. Conferența îl privește între membrii ei, considerându-l cu drepturi egale ca și pe ceilalți.

Pentru luarea protocoalelor se aleg doi notari în persoanele învățătorilor Dumitru Moisin din Toplița-română și George Cazan din Filea.

Cetindu-se apoi lista învățătorilor obligați a participa la conferență, se constată, că din tractul Reghinului sunt prezenți 17 învățători din 23, între cari s'au calculat și clericul G. Cazan și alți 2 pedagogi aspiranți la dascălie; au lipsit Grigore Damian, inv. în M. Cuceșdiu, Nicolau Mateiu, paroch-inv. în Nădașa-română, Andreiu Ciru, inv. în Râpa-inferioară, Zaharie Mateiu, paroch-inv. în Urisiul-seperior și Mihail Bratianu paroch inv. în Potoc. Cest din urmă și-a scusat absența în scris; ér din tractul Murș-Oșorheiului au fost de față 5 învățători din 9; au lipsit Mihail Piroșca din Sangeorzul-de-pădure, Teodor Oprean din Lasleul mare, Nicolae Pogăcean din Nasna și Ioan Dobre din Șoimușul român. Pe lângă învățătorii și protopresbiterii prezenți au venit din acest incident și mai mulți preoți, unii chiar din depărtări mai mari. Așa parochii Nicolau Gliga din Râpa-superioară, Ioan Duma din Săcal, Zaharie Lupu din Hodac, Georgiu Maier din Toplița-română și capelanii Dumitru Lupu din Lueriu și Gregoriu Nicoră din Ibănesci. Asemenea numărăm aici pe parochul local Vasile Duma, care a participat regulat la toate ședințele.

După constituire, fiind timpul înaintat se ridică ședința.

În ședința de după prînz sa trecut la meritul obiectelor. Comisarul consistorial însărcinase de mai nainte pe câțiva învățători cu studiarea chestiunilor puse de Ven. Consistoriu, unul dintre acestia, învățătorul Zaharie Frandez din Hodac cetesce lucrarea sa asupra întrebării desvolării sentimentelor religioase morale în școlari care mai ales din cauza scurțimei timpului, n'a eshauriat obiectul; ceea ce inse s'a făcut ulterior prin discuțiunea la care au luat parte învățătorii Ioan Radu din Mesterhaza, Dumitru Moisin, preotii Vasile Duma din loc, Ioan Duma din Săcal și Gregoriu Nicoră. Mai ales acest din urmă a completat lucrarea inv. Frandez în o espunere mai lungă și instructivă a deferitelor mijloce de învățământ și de educațiune, chemate a duce la scopul dorit și a modului de purcedere în predarea lor. În fine a întregit comisarul consistorial într-o prelegere de aproape 1 oră acest obiect completând cele spuse de antevorbitori începând dela istoriile morale și până la punctele credinței și scoțând la ivela mijloce nouă de luat în considerațiune din partea învățătorului. Învățătorii și au făcut notițe despre toate.

Învîrtinduse discuțiunea asupra corectei propuneri a materialului din religiune potrivit a planta și cultiva în elevi sentimentele religioase morale, comisarul consistorial în-sista mult și cu motive ponderose și asupra la propunerea religiunii, anume asupra unui alt moment de observat în privința întăririi în elevi a unei iubiri nemărginite către biserica ortodocșă română, punând la inima învățătorilor a stăruii cum vor știi mai cu succes și asupra acestui moment.

În urma unei meritorice discuțiuni contactată conferența, ca întrebarea acesta prima a fost destul de amenunțită dezbătută în partea ei teoretică; drept aceea pentru întregirea obiectului ar fi necesară predarea în mod practic a unei prelegeri de asemenea natură. Astfel la propunerea preotului Ioan Duma conferența însărcinează pe inv. Z. Frandez cu ținerea pe anul viitor a unei prelegeri despre tema: „Viața și activitatea arhierului Sava Brancovici, ca tip caracteristic de bărbat religios moral și model de ortodocș”, în decursul careia se pôte cu efect reflecta și la momentul atins de d-l comisar.

Cu acestea se încheie ședința de după prînz s'era.

Mercuri, în ziua a 2-a s'a pus în desbateri tema a doua, asupra premiilor în școlă. Comisarul cons. însărcinase pe inv. Ioan Cofariu din Ibănesci cu elaborarea și susținerea ei. Acesta a prezentat și cetit o lucrare mulțumitoare, cuprindând pe lângă cunoștințele câștigate în această privință prin studiu, și multe din propriile sale experiențe. În legătură cu lucrarea sa inv. Cofariu ce-

tesce și o propunere de următorul cuprins: „Considerând, că învățătorilor nostri dela sate nu le stau la dispozițiune toate isvorele necesare, pentru a se dumeri pe deplin asupra chestiunii premierilor din școlă, să se recere Venerabilul Consistoriu a însărcina pe unul dintre bărbații de școlă, ca să espună într'un tractat special vederile pedagogilor mai valoroși asupra acestui important mijloc de educațiune”.

Terminând inv. Cofariu, se încinge o discuțiune mai lungă asupra premierilor, la care au luat parte mai mulți învățători, cari pe lângă espunerea vederilor lor în acest obiect, susțineau propunerea făcută.

În urmă ia cuvântul comisarul Dr. Cristea, completând discuțiunea și rectificând unele din observările făcute. Cât pentru propunerea lui Cofariu, o acceptază și o consideră de binevenită, cu atât mai vîrtos, cu cât și d-nia sa încă acasă s'a gândit la această și a pregătit însuși o lucrare asupra „remunerațiunilor în școlă”, care cuprinde vederile unor distinși pedagogi moderni asupra acestei chestiuni și principiile cele mai corăspunzătoare nivelului, la care stă astăzi știința pedagogiei.

La dorința generală — după o scurtă pauză — comisarul Dr. Cristea cetesce lucrarea sa, pe care o întregesce cu amenunțite espuneri explicative și cu exemple concrete și la înțelesul tuturor, așa, încât toți cei prezenți au putut să-și câștige cele mai clare idei asupra remunerațiunilor și a modului de purcedere la aplicarea lor atât în familie, cât și în școlă.

Timpul înaintase, căci numai prelegera comisarului a ținut vr'o 1 1/2 oră; cu toate aceste dorind unii din motive binecuvîntate a se termina ședințele încă în aceeași zi mai de timpuriu, s'a decis continuarea ședinței după o pauză de 15 minute.

Redeschidîndu-se ședința, învățătorul Elie Șulariu din Dumbravă a cetit lucrarea sa asupra planului de învățământ. Conferența constată, că inv. Șulariu cu diligență a espus unele principii generale de considerat la compunerea unui plan de învățământ, dar n'a arătat taxative eventualele defecte ale planului esistent, ceea ce de altcum reclamă o muncă estinsă și deosebite cunoștințe de specialist. S'a accentuat însă, ca învățătorii să-și noteze greutățile, ce le întâmpină întru executarea dispozițiunilor din plan.

Cu acestea, fiind obiectele conferenței eshaurimate, comisarul consistorial Dr. Elie Cristea îndemnă pe toți la conșciențioasă împlinire a datorințelor lor, punând la inima fiecărui învățător să se considere nu ca un slugbaș cu salariu de 300 fl., ci ca un apostol și muncitor la înaintarea culturală a poporului român. Înșiră apoi în cuvinte pline de înțeles și de puternice argumentări datorințele cardinale a învățătorilor preste tot, înștiind cu căldură asupra datorințelor învățătorului ortodocș român în special. Erau din suflet isvorite sfaturile d-lui comisar și ele s'au înrădăcinat adânc în inimile noastre.

Înmediat ia cuvântul învățătorul Dumitru Moisin, mulțumind comisarului consistorial pentru bunele povețe, indigități și cunoștințe date, din care fiecare învățătoriu a putut profita mult. În numele tuturor îi poftesce apoi norocoasă reîntorcere la Sibiu. Cu aceste între aclamațiuni generale se declară conferența de încheiată.

Terminându-se partea oficiată a conferenței, comisarul cons. Dr. Elie Cristea și-a exprimat dorința a cerceta frunțașele noastre comune Hodac și Ibănesci de pe frumoasa vale a Rîului. Astfel s'a improvisat o escursiune cu mai multe trăsuri, la care au luat parte protopresbiterul Șagău cu dōmna, preotul George Maier cu dōmna, tatăl comisarului George Cristea, onorabilul episcop al comunei bisericesci Toplița română, subscrisul etc.

Frumșeta ținutului, favorabilitatea timpului, ni-a răsplătit obosela zilelor de mai nainte.

În Hodac am admirat cu toții frumoasa biserică și școlă, cari fac cinste conducătorilor comunei noastre bisericesci. În comuna vecină Ibănesci asemenea am fost norocoși a afla un nou monument de îmbucurător progres; tocmai era adecă terminat edificiul unei nouă și imponente biserici, care aștepta momentul de a fi predat nobilei și divinei sale

destinațiuni. Acastă împregiurare ne-a înveselit cu atât mai mult, cu cât abia sunt câțiva ani, de când tinerul și inteligentul preot Gregoriu Nicórá s'a mutat în această comună, și deja se și ivesc fructele unei activități conșciente și pline de dragoste către biserica strămoșească. Edificiul școlar din Ibănesci de asemenea corăspunde cerințelor legii, fiind mare și spațios.

După vizitarea acestor edificii culturale, cari ne fac cele mai bune impresii, ne-am așezat cu toții la ospitala masă a preotului Nicórá, unde cu poftă am gustat din bucatele și mai ales din neîntrecuții păstravi ce dna preotăsa și d-sorele ei surori ni le-au oferit.

După masă ni-am întors cu toții la Jabenița, spre a ne despărți și a merge fiecare la ale sale.

Inceputul a fost bun, sfârșitul asemenea. Să ne revedem cu bine la anul.

George Căzan.

## Din ROMÂNIA

(**Monumentul lui Tudor Vladimirescu**). Următorea este inscripțiunea ce s'a săpat pe soclul monumentului lui Tudor Vladimirescu, din T. Jiu:

*Rădica'ta*

*România recunoscutore*

*Acest monument*

*In zilele Regelui Carol I*

*Spre vecinică amintire*

*a*

*Domnului Tudor*

*Înainte mergătorul renașterii naționale*

*Cădut pentru patrie și neam*

*De mâna dușmanului, în 1821.*

(**Ofțeri români în armata austriacă**). Se știe, că mai mulți ofțeri din armata română se află împărțiți în armata monarhiei noastre, în scop de studiu. Sunt împărțiți cam de un an. Acești ofțeri se vor întorce în Țară după manevrele armatei austriace, și ministrul român de război va trimite o nouă serie de ofțeri, în locul lor.

(**Învățarea înotului în armată**).

Brigada a 2-a de Roșiori români sub comanda d-lui general Beller, a plecat din Bêrlad la Furceni, pe malul Șiretului, să facă exerciții de înotat cu caii și omenii.

Exercițiile au reușit foarte bine. Caii au fost învățați să înoțe, apoi trupele au făcut exerciții de trecerea râului în cea mai adâncă parte a lui, când călare și cu toate munițiile de război, când înotând alături de cai.

Pentru caii, cari nu voiau la început să intre în apă, s'au adus pontone de la regimentul de geniu; caii au fost legați de ele până ce au învățat să înoțe.

Exercițiile s'au terminat de curând, și trupele s'au întors la reședința lor din Bêrlad.

(**Febra în armată**). Colonelul dr. Corvin, a făcut ministerului român de război un raport foarte grav, propunând să dispună, ca corpul IV. de armată să nu ia parte la manevre, de ore-ce un mare număr de soldați din regimentul 8. de călărași din Botoșani, precum și din brigada de infanterie din Bacău, sunt bolnavi de febră tifoidă.

## Scrisoarea din Buziaș.

Buziaș, 5 Sept 1898.

Onorată Redacțiune!

Pare că și natura s'a pregătit de sărbătoare în 2. Septemvre c. n., atât de frumoasă a fot această zi. Pe cerul senin lucea soarele în deplina sa splendorie și totuși nu era căldură nădușitoare, căci sufla plăcut un vânt răcoros.

Poporul a alergat din toate părțile comitatului Timiș, bărbați și femei îmbrăcați sărbătorește, în număr mare. După prețuirea aproximativă au fost aprópe la 30.000. Partea covârșitoare sta din România, al căror port pitoresc se presenta foarte frumos față de portul simplu al Șvabilor. Poporul a fost așezat de-a lungul drumului dela gara din Buziaș până la prefectura fundatiunală, unde a descălicat Majestatea Sa. În curtea gării au avut intrare numai persoanele oficióse ale comitatului, comitele suprem, vice-comitele, pro-

topretorele și pretorele din Buziaș; mai încolo antistia comunală din Buziaș, judele și notariul dimpreună cu clerul din loc, anume: preotul greco-oriental, cel catolic și rabinul. Toți s'au postat în stânga cortului regal ridicat la gară. Vis-a-vis de ei, în dreapta sta deputațiunea comitatensă și o trupă de preoți gr.-ort. din prejur în frunte cu administrntorul protopopesc din Jebel.

Persónele oficióse militare au așteptat pe M. Sa la palatul prefecturei dimpreună cu ministru Wlassics și prefectul Szűry. Acolo s'au dus dea dreptul și Archiducele Iosif, care a sosit către 4 ore după amăzi, și după sosire însoțit de ministrul Fejerváry a plecat numai decât la acel palast. Sosind M. Sa la orele 5<sup>1/4</sup>, când se scobori din tren, fu primit cu „Vivate“ puternice, și apropiându-se de partea stângă a cortului regal, fu salutat din partea comitelui suprem Dr. Molnár cu o vorbire scurtă, cu multă căldură rostită, în care a dat espresiune bucuriei poporațiunei din comitatul Timișului, că póte saluta pe M. Sa, iubitul său rege și împărat în mijlocul său, venit pentru manevrele gloriose sale armate, ale cărei virtuți forméză garanția sigurității statului și carea a mântuit înainte de 200 de ani părțile acestea ale țerei de sub jugul turcesc.

După această vorbire M. Sa a mulțumit, apoi a agrăit pe comitele suprem, apoi pe senat și pe vicecomitele. pretorele, antistia și clerul din loc. După aceea întorcându-se în dreapta l'a agrăit pe dl. Dr. Iosif Gáll, punându-i câteva întrebări; apoi pe baronul Ambrozy și pe baronul Stoianovici, cum și pe fratele său.

M. Sa prospiciéză foarte bine, era vesel, fiind impresionat de primirea grandioasă. Sub repetite strigări de „se trăiescă“, care se transpantau dela grupă la grupă, a parcurs M. Sa însoțit de principele de corónă Ferdinand, drumul dela gară până la prefectură, drum decorat cu steaguri și cu 2 porți de triumf. Se vedé cum i-au atras atențiunea Românii și Românele cu portul lor pitoresc și cu prezentarea lor vrednică de fală, aflându-se între ei mulți bărbați vengoși și frumoși, cum și femei foarte frumoșe.

Conversa voios cu Archiducele și se vedea, că îi explica unele și altele.

Înainte de fiecare grupă sta o tăbliță cu numele comunei, la care aparțineau locuitorii, cari s'au prezentat.

Tot Buziașul era decorat pompos, mai totă casa cu stéguri, ér séra a fost luminat splendid.

Mulți plecaseră de dimineata la Buziaș, spre a vedea pre iubitul Rege-Împărat care n'a mai fost în părțile acestea, au așteptat cu orele în cea mai frumoasă ordine sosirea, ér după primire s'au depărtat pe sute și sute de căruțe, asemenea în cea mai frumoasă ordine, dovadă-că Românii sunt un popor blând și iubitoriu de ordine.

Aurelian.

## Școalele române din Brad.

A apărut a „XXII-a programă a gimnaziului public gr. or. rom. din Brad pe a. scol. 1897/8, publicată de George Părau director gimn. prov“.

Programa cuprinde: Sciri școlare și date din cronica institutului gimnazial, din care estragem următoarele:

S'au înscris cu totul în cele patru clase gimnaziale: 126 elevi; față de anul școlar trecut un crescământ de 2 elevi.

În clasele normale — III. și IV. adnectate — s'au înscris: 42 elevi, față de anul trecut un scăzământ de 9 elevi.

Dintre elevii înscriși la gimnaziu după religione sunt: 118 gr.-or.; 4 gr. cath.; 1 rom. cath. și 3 israeliți.

În clasele normale: 37 gr. or.; 2 gr.-cath.; 2 rom. cath. și 1 ev. reformat.

După comitate, în giunasiu: 90 din comitatul Hunedórei; 14 din comitatul Aradului; 8 din comitatul Albei-inferioare; 9 din comitatul Turda-Arieș; 2 din comitatul Bihorului și 3 din alte comitate.

În clasele normale: 38 din comitatul Hunedórei; 2 din comitatul Albei inferioare și 2 din comitatul Turda-Arieș.

După naționalitate, în gimnaziu: 122 români, 1 magiar și 3 israeliți.

A. părăsit școala 1 elev, ér 2 au rămas neesaminați.

În clasele normale, după naționalitate 29 români și 3 maghiari. Au părăsit școala 5 elevi.

În 14/26 Iunie, conform „Apelului“. Escelenției Sale Miron Romanul, arhiepiscop și metropolit ddo 1/13 Iunie Nr. 4350 Pres. — după finirea serviciului divin cu parastas și predică întru amintirea marelui Andreiu baron de Șaguna, fost arhiepiscop și metropolit al românilor din Transilvania și Ungaria, totă timerimea școlară a fost condusă de corpul didactic în spațioasă sală de gimnastică, — unde întruninduse și un public frumos, cu deosebire inteligentă, — corul elevilor a cântat „Bine ești cuvântat Cristóse Dumnezeule“ și „Româtime mult cercată“, ér directorul gimnazial a ținut o disertatiune privitoare la sərbarea aniversărei a 25-a a marelui „Andreiu“.

Starea moralității elevilor. Pentru promovarea moralității și religiosității, în toate Duminecele și sərbătorile, au ținut catehisațiuni directorul gimnazial și profesorii St. Albu și Dr. P. Opriza.

Starea statistică.

În cl. I gimn. au fost imatriculați 47 elevi, examinați 46. În cl. II. 33 imatriculați, 32 examinați. În cl. III. 25 inmatr., 25 examinați. În cl. IV imatriculați 21, examinați 20.

Calcul gen. foarte bine au avut cu totul 12; bine 34; suficient 61; cu un nesuficient au eșit 9, cu doi nesuf. 2, cu mai mulți nesuf. 5. Purtare morală bună au avut 81; legală 41; puțin legală nici unul.

Statul personal:

La gimnaziul int. din Brad au funcționat: 1 director și 6 profesori.

La clasele normale au funcționat 2 învățători. Director cel dela gimnaziu.

## Școalele române gr.-or. din Lugoj.

A apărut „Raportul I. al școlei capitale gr.-or. de băieți și al școlei capitale și superioare de fete din Lugoj pe a. scol. 1897/98“.

Raportul se începe cu disertatiunea „Istoria și importanța ei“; urmăză date despre școala, din cari extragem, că Corpul inv. a fost compus din 1 director și 7 învățători.

În școala de băieți cu cinci clase au fost examinați 115 elevi.

În școala de fete cu VI clase au fost examinate cu totul 145 eleve.

În cele următoare raportul cuprinde „Sfaturi din școala pentru viață“ de G. J. și „Înscințare pentru anul viitor școlar.“

## SPRE SCIRE!

**Escelenția Sa, preasânțitul nostru arhiepiscop și metropolit, atacat greu de câte-va zile de un morb, care îi impune posibila linisce trupescă și spirituală: doresce să fie cruțat de ori-ce visite și corespondențe private și oficiale până la sperata însănătoșare.**

Sibiu, 8 Septembrie n. 1898.

Dr. El. Cristea.

secretariu.

## Noutăți.

Esamenul de calificatiune preotescă. Marti și Mercuri, în 25 și 26 August v. a. c. s'a ținut examenul de calificatiune preotescă în seminarul nostru archidiececan. Comisari esmiși din partea Ven. Consistoriu archid. la acest examen au fost: Preacuv. Sa Dl. archimardrit vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu și P. O. D. asesori consist: Zaharia Boiu, Nicolau Cristea și Mateiu V oilean. La examen s'au înscinat 9 candidați, absolvenți ai cursului teologic, cari toți au prestat cu succes acest esamen, declarându-se astfel de candidați la preoție. Acestia sunt tinerii: Georgiu Căzan, Sabin Cerbu, Corneliu Condor, Ioan Dobre, Petru Lula, Stefan Morariu, Alesandru Oltean, Terenție Popoviciu și Vasiliu Răduț.

Notar român decorat de M. Sa. Majestatea Sa Monarchul a decorat între alții și pe dl Candin Cristea notar în Bozeș (cer-

cul Geógiului de jos, com. Hunedórei), cu „Crucea de argint“ pentru serviciu îndelungat și credincios.

**Protopresbiterul V. Dămian și Conferențele învățătoresci.** Primim următoarele spre publicare:

Onorată Redacție! Fiindcă în discușiunea publică asupra reactivării conferințelor învățătoresci am fost adus în combinațiune, țin să vă atrag atențiunea asupra raportului despre Conferința din Zarand, care, precât știu, vi s'a trimis deja. De acolo se va putea vedea și ținuta mea în obiectul reintroducerii conferințelor. Eu si în sinodul archidiececan am fost pentru Conferențe.

Fiindcă prin Regulamentul școlar votat de către Congresul național-bisericesc dela 1895 Reuniunile au fost declarate obligătore, chiar din adunarea Reuniunei inv. din districtul Zarand, ținută în 1896 am propus, ca dacă nu mai pot fi reactivate conferențele, să se deie o altă organizațiune Reuniunilor.

Astfel corespondentul „Tribunei Poporului“, care m'a amintit în scrisoarea sa în alt înțeles, a fost dus în eróre.

Brad, la 21 Aug- v. 1898.

V. Damian

protopresb.

**La cursul clerical** consistoriul archidiececan a primit pe anul scol. 1898/9 pe următorii: Ioan Anca, Ioan Bogdan, Ioan Boldea, Vasilie Bratu, Alexandru Cherebș, Ilarie Enciu, Ioan Floca, Ioan Fola, Ilarie Gonțea, Ioan Holergă, Partenie Mateiu, Eugeniu Muntean, Ioan Ofoiu, Ioachim Pop, Nicolaie Popa, Dionisiu Radu, George Rusu, Bucur Sas, Ioan Silagy, Augustin Șonea Sebastian Stanca și Nicolaie Tiu.

**În memoria regretatului Nicolae St. Suluțin de Carpeniș** au mai contribuit la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiu, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“ domni Dumitru Ștefan, candidat de avocat, fl. 1.; Emil Borcea, funcționar la „Transilvania“ fl. 1 și Emil Vințeleriu, funcționar la „Alba fl. 1.

**Li-i dor de el, și lui de ei...** Pe faimosul defraudant din Arad, Krivány l'a apucat peste țări și mări dorul „prietinilor“ săi de acasă.

Cu datul 31 Aug. o cartă de corespondență cu „chipuri“, a sosit din Ostende (Belgia) la Arad, la adresa asocului dela sedria orfanală „Nachtnelb Gyula. Pe cartă sta scris: „Salutări din Ostende! Iubite Amice! Vă salut! — Krivány Iános“.

Uimiți cei „salutați“, au recunoscut slova lui Krivány. Fișpanul prin ministrul de interne a trimis salut înapoi mult „doritului“, avisând momentan poliția din Ostende. Krivány însă ca 'n palmă!

**Jaf în averile publice!** Furăturile domnesci se urmăză. Acum se vestese din Kaposvár, că contabilul dela banca de acolo, Palotai Mór, a ușurat banca de 30.000 fl. și a dispărut cu familie cu tot de vre-o săptămână! Peste câteva zile va trimite și el „Salutări din Ostende“, ori de aiurea, ca magistrul lor Krivány!..

**Regularea valutei.** Un socialist oprește în drum pe deputatul B....y adresându-i următorea rugare:

Dle deputat! ai bunătate și-mi esplică: ce va se dăcă regularea valutei? pentru că eu nu pricep lucrul acesta.

Dep. Regularea valutei nu ți-o pot eu esplica pe stradă, este un lucru mare, care nici chiar cei mai mulți deputați nu-l pricep.

Soc. Totuș te rog să-mi spuni ceva, căci nici ideea nu am de ea.

Dep. Bine dară! Spune-mi câți bani ai Dta acuma în pungă?

Soc. Nici o para frântă.

Dep. Ei bine: regularea valutei este aceea, că Dta și atunci tot atâți-a bani vei avea, câți ai astăzi, dar în aur.

Soc. M'am luminat.

**Mătase Foulard 65 cr.**

până la fl. 3.35 de m. — japaneză, chineză etc. în cele mai nouă desigururi și colori, precum și mătase Henneberg neagră, albă și colorată dela 45 cr. până la fl. 14.65 de metru — în cele mai moderne țesături, colori și desigururi *Se expedizează la particulari franco și liberi de vamă. Mostre cu întorcerea poștei. Fabricile de mătase G. Henneberg* lif, de curte ces. și reg. Zürich. [38] 8

Nr 442—1898

[155] 3—3

**Concurs.**

Pentru întregirea posturilor învătorești vacante dela școlile din comunele mai jos înșirate, în protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termenul de 7 Septemvrie a. c.

1. La școla din Căcova-Iericeu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

2. La școla din Poșaga de jos cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne

3. La școla din Șasa, cu salariu de 300 fl., cuartir, lemne și grădină.

4. La școla din Valea-Lupșei cu salariu de 300 fl., cuartir și lemne.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi învățorești, se-și asternă cererile provădate cu documentele recerute la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul indicat mai sus.

Oficiul protopresbiteral al tractului Lupșei

Ofenbania în 2 August 1898

**Ioan Danciu**  
protopresb.

Nr. 416—898.

[161] 3—3

**Concurs repetit.**

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia vacantă de clasa III. Arpașul inferior, protopresbiteratul Avrigului, se escrie prin acesta din nou concurs cu termenul de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch sunt statorite în ședința sinodului parochial din 31 Maiu 1898 și dau suma de 376 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch se-și subșternă cererile concursuale instruite conform dispozițiunei stat. org. și a regulamentului pentru parochii din 1891 la oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la termenul susindicat.

Avrig, 6 August, 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului!

**Ioan Căndea,**  
protopop.

ad. Nr. 411/898

[162] 1—3

**CONCURS.**

Pentru întregirea postului de învățătoriu la școla confesională gr.-or. din Alamor, protopresbiteratul Seliștei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul anuale de 300 fl. din repartiție.

Alegându-l învățător va avea a presta un an de probă și numai după aceea se va întâi.

Refectanții la acest post au se-și asternă suplicile de concurs în termenul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral.

**Petru Iuga,**  
adm. protopresb.

ad. Nr. 404—898

[163] 1—3

**CONCURS.**

Pentru întregirea posturilor învățorești dela școlile confesionale din comunele mai jos însemnate din protopresbiteratul Seliștei se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în diarul „Telegraful Român“.

1. Gurariului 2 posturi învățorești cu câte 300. fl. v. a., relut de cuartir și grădina 30 fl. v. a.

2. Căcova cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și lemne.

Cei ce doresc a reflecta la vre-unul din aceste posturi, au a-și asterne cererile de concurs în termenul ficsat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cei ce vor fi aleși, vor fi datori a ținea strana duminică și serbătorea.

Seliște în 11. August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Seliștei.

**Petru Iuga**  
adm. protopresb.

ad. Nr. pp. 532/898.

[164] 1—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școlile confesionale gr.-or. române din comunele: Bedeciu, Butene, Călata-mare, Cara, Cojocna, Geaca și Muntele-rece, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt: salariul anual de 300 fl., ce se solvesce din repartițiune pe popor, cuartir în edificiul școlei cu grădină de legumi și lemne de foc.

Concurenții au a-și asterne suplicile instruite în sensul normelor în vigoare, subsemnatului oficiu, până la termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-oriental.

**Tuliu Roșescu,**  
protopresbiter.

Nr. 421—1898 protpresb.

[165] 1—3

**CONCURS**

Pentru ocuparea posturilor învățorești dela școlile confesionale gr.-or. române din mai jos însemnatele comune din protopresbiteratul Sighișorei se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul „Telegraful Român“.

1. Ródeș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: dela stat 240 fl., dela popor 50 fl. în viptuale 10 fl., cuartir și lemne.

2. Seleușul-mare, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

3. Nadeșul-Săsesc, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne.

4. Archita, cu salariu anual de 300 fl., cuartir și lemne de foc.

Concurenții au se se prezenteze în vre-o Duminică ori serbătore în biserică din parochiile amintite, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci, — și se-și asternă cererile instruite conform normelor în vigoare până la termenul susindicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Sighișora, 12 August 1898.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișorei.

În conțelegere cu comitetele parochiale respective.

**Dimitrie Moldovan,**  
protopop.

ad. Nr. 477—898

[166] 1—3

**CONCURS.**

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Bătrâna, protopresbiteratul Devei, prin acesta se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în fôia oficiasă „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt regulate și statorite în ședința comitetului parochial ținută la 17/29 Iunie a. tr. și tôte la olaltă dau suma 322 fl. 60 cr.

Informațiuni mai deaprobe despre această parochie se pot lua dela oficiul protopresbiteral și dela comitetul parochial.

Refectanții la acest post au a-și asterne cererile lor concursuale instruite conform legilor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral până la termenul sus indicat.

Comitetul parochial, în conțelegere cu oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al Devei.

Deva, la 12/24 August 1898.

**George Romanul,**  
protopresbiter.

**Prune, mere, pere, nuci, lietar, miere**  
și **cără,** mai departe

**Slivovitz vechiu și nou**

cumpără numai direct dela producători cu prețurile cele mai mari

**ALEXANDRU SIMON,**

negot în comisiune de export

Deva, strada gării.

— Oferte se se trimite în scris.

[147] 2—2

**Școlile de musică pivate Kaiser,**

concesionate de înaltul oficiu școlar c. r. al țerei,

Viena, cercul VII., VIII., și III., an. școlar 25.

Frecuența în 1897/98: 351 elevi din întreagă Austro-Ungaria și străinătate, 24 puteri didactice. Cant, clavier, tôte instrumentele cu corde și cele de suflat, tôte ramurile teoretice, cor mixt, orchestra, cursuri speciale și laterale.

**Curs bial pentru formarea de învățători**

pentru clavier, violină, cant (există din 1882).

[160] 2—2

**Curs de 7 luni pregătitor pentru examenul c. r. de stat.****Curs de musică bisericăscă pentru copii cântăreți.**

39 candidați au depus examenul de stat, unii „cu distins“. Concerte publice, concurse, examene, atestate, diplome, medalii. Prospect gratuit, statute 20 cr. prin cancelaria institutului VII/1, Ziegler-Gasse 29. Celor din afară lămuriri despre pension în apropierea institutelor. Primirea elevilor până în 15 Octobrie, după locurile disponibile și în decursul anului.

**Inceputul instrucțiunei 15 Septemvrie, resp. 1 Octobrie.**

În Tipografia archidieceșană din Sibiiu a apărut zilele  
acestea o broșură intitulată

**DOTAȚIUNEA  
CLERULUI.**

Reflexiuni asupra proiectului de lege despre întregirea  
venitelor preoțesci

de  
**ILIE DINURSENI.**

Broșura se estinde pe 147 pagini și are următorul cuprins:

Un studiu asupra proiectului de lege mai sus numit, care s'a publicat în mai mulți numeri ai „Telegrafului Român“ din anul acesta. Memoriul dela 1850 al episcopului, mai târziu metropolitului

**ANDREIU baron de ȘAGUNA,**

asupra dotațiunii clerului; apoi proiectul de lege despre întregirea emolumentelor preoțesci și în urmă interesanta motivare, cu care ministrul cultelor și instrucțiunii publice a prezentat dietei acel proiect, și pe care diarele române au publicat'o numai în scurte excerpte.

Fiind chestiunea dotațiunii clerului actuală, credem, că autorul acestei broșure a făcut un bun serviciu biserecei române, dând ocaziune clerului a cunoșce cât mai de aproape nunitul proiect care privesce atât de deaprobe sôrtea lui. Este în interesul bisericei că proiectul se fie cunoscut în cercuri cât mai largi, de aceea o recomandăm mai ales atențiunii clerului nostru, precum și a acellora, cari se interesează de mersul afacerilor nôstre bisericesci.

Prețul 1 corônă.

Se pôte procura din

Librăria Tipografiei archidieceșane, Sibiiu.